

Paskelbtas Id	:	C-89/21
Dokumento numeris	:	1
Registro numeris	:	1175648
Pateikimo data	:	12/02/2021
Įrašymo į registrą data	:	16/02/2021
Dokumento tipas	:	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą
<hr/>		
Pateikimo per e-Curia referencinis numeris	:	Procesinis dokumentas DC141192
Rinkmenos numeris	:	1
Pateikėjas	:	Bieliniene Kristina (J357874)

Administracinė byla Nr. eA-186-575/2021
Teismo proceso Nr. 3-61-3-01561-2019-8
Procesinio sprendimo kategorijos: 41; 52.1.9.

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2021 m. vasario 10 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ramūno Gadliausko, Ričardo Piličiausko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Arūno Sutkevičiaus, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Romega“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. liepos 2 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Romega“ skundą atsakovui Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai dėl sprendimų panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Byloje nagrinėjamas ginčas tarp pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Romega“ (toliau – ir pareiškėjas) ir atsakovo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – ir atsakovas) kilo dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Kauno valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – ir Kauno VMVT) 2019 m. balandžio 12 d. sprendimo Nr. 33SV-68 „Dėl produkto (-ų) tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo“ (toliau – ir Sprendimas) bei 2019 m. balandžio 4 d. atsakovo nutarimo Nr. MIPN-37 byloje „Dėl UAB „Romega“ Lietuvos Respublikos maisto įstatymo pažeidimo“ (toliau – ir Nutarimas) pagrįstumo ir teisėtumo. Sprendimu buvo uždrausta tiekti rinkai nesaugų produktą (-us), pareiškėjas buvo įpareigotas susigrąžinti nesaugų produktą iš vartotojų, pašalinti nesaugų produktą (-us) iš rinkos bei sunaikinti nesaugų produktą (-us). Nutarimu pareiškėjui skirta 540 Eur bauda už Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 7 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

Teisinis pagrindas. Sąjungos teisė

2. 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (toliau – ir Reglamentas 178/2002), 14 straipsnis reglamentuoja maisto saugos reikalavimus. Šio straipsnio 1 dalis nustato, kad „nesaugus maistas į rinką nepateikiamas“. Pagal šio straipsnio 2 dalies a ir b punktus „maistas laikomas nesaugus, jei manoma, kad jis: a) kenkia sveikatai; b) netinka žmonėms vartoti“.

3. Pagal Reglamento 178/2002 14 straipsnio 4 dalies a punktą „nustatant, ar maistas kenkia sveikatai, atsižvelgiama į galimą tiesioginį ir (arba) trumpalaikį ir (arba) ilgalaikį to maisto produkto poveikį ne tik jį vartojančio asmens, bet ir vėlesnių kartų sveikatai“. Reglamento 178/2002 3 straipsnio 14 punktą apibrėžia pavojaus sąvoką, įtvirtindamas, kad tai - „maiste arba pašare esanti biologinė, cheminė ar fizinė medžiaga arba jos būklė, galinti sukelti neigiamą poveikį sveikatai“. Pagal to paties straipsnio 5 dalį „nustatant, ar maistas netinkamas žmonėms vartoti, atsižvelgiama į tai, ar jis nepriimtinas dėl jo numatytos paskirties, užterštumo ar dėl pašalinių medžiagų, puvinimo, gedimo ar irimo“.

4. Reglamento 178/2002 14 straipsnio 8 dalis nustato, kad „tai, kad maisto produktas atitinka jam taikomas konkrečias nuostatas, kompetentingoms institucijoms nedraudžia imtis atitinkamų jo pateikimą į rinką ribojančių priemonių arba reikalauti pašalinti jį iš rinkos, jei yra pagrindo įtarti, kad, nepaisant minėto atitikimo, šis maistas yra nesveikas“.

5. Pagal 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2160/2003 dėl salmonelių ir kitų nurodytų zoonozių sukėlėjų per maistą kontrolės (toliau – ir Reglamentas 2160/2003) II priedo („I priede išvardytų zoonozių ir zoonozių sukėlėjų kontrolė“) E dalies, susijusios su specialiais reikalavimais šviežiai mėšai, 1 punkte nurodyta: „nuo 2011 m. gruodžio 1 d. šviežia I priede išvardytų naminių paukščių mėsa turi atitikti Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nustatytą atitinkamą mikrobiologinį kriterijų.“

6. 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005, dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų (toliau – ir Reglamentas 2073/2005) preambulės 1–3 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad „aukšto lygio žmonių sveikatos apsauga yra vienas iš svarbiausių maistui skirtų teisės aktų tikslų, nustatytų <...> reglamente (EB) Nr. 178/2002 <...>. Maisto produktų keliamas mikrobiologinis pavojus yra vienas pagrindinių per maistą plintančių ligų, kuriomis užkrečiami žmonės, šaltinių. Maisto produktuose neturėtų būti tiek mikroorganizmų arba jų toksinų arba metabolitų, kad jie keltų nepriimtina riziką žmonių sveikatai. Reglamente (EB) Nr. 178/2002 nustatyti bendrieji maisto saugos reikalavimai, pagal kuriuos nesaugus maistas negali būti pateikiamas į rinką. Maisto verslo operatoriai privalo pašalinti nesaugų maistą iš rinkos. Siekiant prisidėti prie visuomenės sveikatos apsaugos ir išvengti skirtingo interpretavimo tikslinga nustatyti suderintus maisto priimtinumui taikomus saugos kriterijus, visų pirma tam tikrų patogeninių mikroorganizmų buvimo maiste kriterijus.“

7. Reglamento 2073/2005 1 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta, kad „<...> pagal Reglamentą (EB) Nr. 882/2004 kompetentinga institucija patikrina, ar laikomasi taisyklių ir kriterijų, nustatytų šiame reglamente, nepažeidžiant kompetentingos institucijos teisės imti kitus mėginius ir atlikti kitus tyrimus, siekiant nustatyti ir įvertinti kitus mikroorganizmus, jų toksinus arba metabolitus tiek tada, kai tikrinami procesai kilus įtarimams, jog maistas nesaugus, tiek rizikos analizės kontekste.“

8. Reglamento 2073/2005 3 straipsnio 1 dalis nustato, kad maisto verslo operatoriai užtikrina, kad maisto produktai atitiktų atitinkamus I priede nustatytus mikrobiologinius kriterijus. Šio priedo 1 skyriaus „Maisto saugos kriterijai“ 1.28 eilutėje numatyta:

„1.28 Šviežia paukštiena ⁽²⁰⁾	<i>Salmonella typhimurium</i> ⁽²¹⁾ <i>Salmonella enteritidis</i>	5	0	Nėra 25 gramuose	EN / ISO 6579 (nustatymui) <i>White-Kaufmann-Le Minor</i> metodas (serotipo nustatymui)	Produktai, pateikti į rinką jų tinkamumo vartoti laikotarpiu
--	--	---	---	---------------------	---	--

⁽²⁰⁾ Šis kriterijus taikomas šviežiai paukštienai iš veislinių *Gallus gallus* rūšies paukščių pulkų, vištų dedeklių, broilerių ir veislinių bei mėšinių kalakutų pulkų.

⁽²¹⁾ Taikoma tik toms monofazinėms *Salmonella typhimurium* padermėms, kurių antigeninė formulė yra 1,4,[5],12:i:-.“

9. 2011 m. spalio 27 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1086/2011, kuriuo dėl salmonelių šviežioje paukštienoje iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB)

Nr. 2160/2003 II priedas ir Komisijos Reglamento (EB) Nr. 2073/2005 I priedas, preambulės 7–10 konstatuojamosiose dalyse nurodyta: „siekiant Sąjungos teisės aktų nuoseklumo yra tikslinga iš dalies pakeisti konkrečius šviežiai paukštienai taikomus reikalavimus, nustatytus Reglamento (EB) Nr. 2160/2003 II priedo E dalyje, ir nustatyti išsamias salmonelių reikalavimus, nustatyto Reglamento (EB) Nr. 2073/2005 I priede, taikymo taisykles; <...> Ši reikalavimą taikant visų serotipų salmonelėms prieš įrodant, kad salmonelių paplitimas broilerių ir kalakutų pulkuose gerokai sumažėjo, pramonei gali būti daromas neproporcingas ekonominis poveikis. Todėl Reglamento (EB) Nr. 2073/2005 I priedo 1 skyrius turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas; <...> maždaug 80 % žmonių salmoneliozės atvejų sukelia *Salmonella enteritidis* ir *Salmonella typhimurium*. Paukštiena ir toliau yra pagrindinis žmonių salmoneliozės šaltinis; nustačius reikalavimą *Salmonella enteritidis* ir *Salmonella typhimurium* būtų išlaikyta geriausia pusiausvyra tarp žmonių salmoneliozės dėl paukštienos vartojimo atvejų skaičiaus mažinimo ir to reikalavimo taikymo ekonominių pasekmių. <...>“.

Teisinis pagrindas. Nacionalinė teisė

10. Lietuvos Respublikos maisto įstatymo (toliau – ir Maisto įstatymas) 4 straipsnio 1 dalis nustato, kad „į rinką turi būti teikiamas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytus saugos, kokybės ir tvarkymo reikalavimus atitinkantis maistas, su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos. Ar maistas yra saugus, nustatoma vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 178/2002 14 straipsnyje įtvirtintais kriterijais. Ar su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos yra saugūs, nustatoma vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais kriterijais“. To paties straipsnio 2 dalies 1 punktas nurodo, kad „maistas ir su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos turi atitikti šiuos pagrindinius reikalavimus: 1) maistas turi būti tokios sudėties ir kokybės, kad būtų tinkamas žmonėms vartoti, neužterštas cheminiais, fizineis, mikrobineis ir kitokiais teršalais daugiau, negu leidžia teisės aktai, turi atitikti privalomuosius saugos ir kokybės reikalavimus“.

11. Maisto įstatymo 7 straipsnio 1 dalis įtvirtina, kad „maisto tvarkymo subjektai ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojai ar tiekėjai privalo pateikti į rinką saugų maistą ir su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas“.

12. Maisto įstatymo 2 straipsnio 11 dalis apibrėžia, kad „sauga – šio įstatymo bei kitų teisės aktų nustatytų maisto ir jo tvarkymo reikalavimų visuma, užtikrinanti, kad vartojant maistą įprastomis, gamintojo nustatytomis ar galimomis iš anksto pagrįstai numatyti vartojimo sąlygomis, įskaitant ir ilgalaikį vartojimą, nebus jokios rizikos vartotojų sveikatai ar gyvybei arba ji bus ne didesnė negu ta, kuri teisės aktuose nustatyta kaip leidžiama bei laikoma atitinkančia aukštą vartotojų apsaugos lygį“.

13. Maisto įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „maisto tvarkymo subjektai ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojai ar tiekėjai privalo laikytis šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų, vykdyti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus ir reikalavimus.“ To paties įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „Vyriausybės įstaiga Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba tikrina, kad maistas, skirtas tiek vidaus rinkai, tiek eksportui, būtų saugus, tinkamai paženklintas, nepažeistų vartotojų interesų ir atitiktų šio įstatymo bei kitų teisės aktų reikalavimus. Kontrolė atliekama laikantis principo, kad maisto sauga žmonių sveikatai yra besąlyginis prioritetas“.

Reikšmingos faktinės aplinkybės

14. Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos Klaipėdos valstybinė maisto ir veterinarinės tarnyba (toliau – ir Klaipėdos VMVT) 2018 m. spalio 16 d. paskelbė skubų pranešimą dėl nesaugaus maisto ir pašarų Nr. 20181016-003, kuriame teigiama, kad vištienoje iš Lenkijos nustatyti patogeniniai mikroorganizmai – *Salmonella kentucky*. Kauno VMVT, reaguodama į Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema gautą pranešimą, 2018 m. spalio 19 d. atliko neplaninį pareiškėjo patikrinimą, kurio metu nustatyta, kad pareiškėjas pateikė rinkai šiuos Lenkijos gamintojo maisto produktus: atvėsintus viščiukų broilerius, atvėsintą viščiukų broilerių filė, šviežias viščiukų broilerių šlauneles,

šviežias viščiukų broilerių blauzdeles, kuriose nustatyti patogeniniai mikroorganizmai *Salmonella kentucky*. Produktai išplatinti maisto tvarkymo subjektams Lietuvos Respublikoje. 2018 m. spalio 19 d. Kauno VMVT priėmė sprendimą Nr. 33SV-179 „Dėl produkto (-ų) tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo“, kuriuo pareiškėjui uždraudė tiekti rinkai nesaugius produktus, įpareigojo juos pašalinti ir sunaikinti. Tyrimas užbaigtas Kauno VMVT surašius protokolą, kuriame nurodyta, kad pareiškėjas, pateikdamas minėtus maisto produktus, kuriuose nustatyti patogeniniai mikroorganizmai *Salmonella kentucky*, pažeidė Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a ir b punktų, Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 1 punkto bei 7 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Atsižvelgdamas į tai, atsakovas 2019 m. balandžio 4 d. priėmė ginčijamą Nutarimą Nr. MIPN-37 „Dėl UAB „Romega“ Lietuvos Respublikos maisto įstatymo pažeidimo“, kuriame konstatavo *inter alia*, kad pareiškėjo pateikti į rinką maisto produktai sukėlė žmonių sveikatai nepriimtina riziką dėl joje aptiktų bakterijų *Salmonella*, todėl yra laikytini nesaugiais ir kenkiančiais žmonių sveikatai. Atsakovas Nutarime darė išvadą, kad pareiškėjas, nesilaikydamas reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a punkto, Reglamento 2073/2005 3 straipsnio 1 dalies, Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 1 punkto reikalavimų, pateikė Lietuvos Respublikos rinkai nesaugius maisto produktus, kuriuose aptiktos *Salmonella* bakterijos, ir tuo pažeidė Maisto įstatymo 7 straipsnio 1 dalį. Atsakomybę sunkinančia aplinkybe atsakovas laikė tai, kad pareiškėjas per vienerius metus nuo ankstesnio pažeidimo vėl padarė tos pačios rūšies pažeidimą. Atsižvelgus į tai, skundžiamu Nutarimu pareiškėjui už Maisto įstatymo 7 straipsnio 1 dalies pažeidimą buvo paskirta 540 eurų bauda.

15. Remdamasi 2019 m. balandžio 8 d. Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto tyrimo protokolo rezultatais (tirtame mėginyje aptikta *Salmonella Infantis*) ir 2019 m. balandžio 10 d. skubiu pranešimu dėl nesaugaus maisto ir pašarų Nr. 20190410-000, Kauno VMVT 2019 m. balandžio 12 d. priėmė skundžiamą Sprendimą Nr. 33SV-68 „Dėl produkto (-ų) tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo“. Sprendime nustatyta, kad pareiškėjo pateikti rinkai Lenkijos gamintojo maisto produktai (šviežia viščiukų broilerių filė, švieži viščiukų broilerių ketvirčiai, švieži viščiukai broileriai) neatitinka Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies, 2 dalies a ir b punktų, Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 1 punkto reikalavimų. Siekdama, kad nesaugūs produktai nepatektų vartotojams ar gyvūnams, vadovaudamasi Reglamento 882/2004 54 straipsniu, Reglamento 178/2002 14, 16 ir 17 straipsniais, Kauno VMVT Sprendimu uždraudė pareiškėjui tiekti rinkai nesaugius produktus, įpareigojo susigrąžinti tokius produktus iš vartotojų, pašalinti juos iš rinkos ir sunaikinti.

16. Pareiškėjas kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisimą, prašydamas panaikinti atsakovo priimtą Nutarimą ir Kauno VMVT priimtą Sprendimą. 2019 m. liepos 2 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas priėmė sprendimą, kuriuo pareiškėjo skundą atmetė. Pareiškėjas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pateikė apeliacinį skundą, kuriame *inter alia* prašė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl Reglamento (EB) Nr. 178/2002 7 straipsnio 1 dalies, 14 straipsnio 1 ir 2 dalies išaiškinimo nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimų pagal Reglamentą Nr. 2073/2005 kontekste.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

II.

17. Byloje kyla klausimai dėl 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų 1 straipsnio, taip pat 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 14 straipsnio 8 dalies išaiškinimo. Todėl yra reikalinga kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 3 dalis).

18. Pagrindinėje byloje, atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėjo tiektoje šviežioje paukštienoje buvo nustatyti patogeniniai mikroorganizmai *Salmonella kentucky*, atsakovas pripažino tokius maisto produktus neatitinkančiais Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies bei 2 dalies a ir b punktų, taip pat Reglamento 2073/2005 3 straipsnio reikalavimų, todėl Nutarimu konstatavo Maisto įstatymo 7 straipsnio pažeidimą ir skyrė baudą. Kauno VMVT, atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjo tiektoje šviežioje paukštienoje buvo nustatyti patogeniniai mikroorganizmai *Salmonella Infantis*, Sprendimu pripažino minėtus maisto produktus neatitinkančiais Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies, 2 dalies a ir b punktų, Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 1 punkto reikalavimų, todėl uždraudė pareiškėjui juos tiekti rinkai, įpareigojo susigrąžinti tokius produktus iš vartotojų, pašalinti juos iš rinkos ir sunaikinti.

19. Pareiškėjas, remdamasis 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų, iš dalies pakeisto 2011 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1086/2011, I priedo 1 skyriaus 1.28 eilute, iš esmės tvirtina, kad minėta nuostata šviežioje paukštienoje draudžia tik *Salmonella enteritidis* ir *Salmonella typhimurium* serotipus, todėl tokioje maisto kategorijoje nustačius kitus patogeninius mikroorganizmus, nei nurodyti Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje (konkrečiu atveju *Salmonella kentucky* ir *Salmonella Infantis*), toks maistas neturi būti laikomas nesaugiu.

20. Atsakovas šiuo aspektu pabrėžia, kad vadovaujantis Reglamento 2073/2005 1 straipsniu jis gali tikrinti, ar laikomasi taisyklių ir kriterijų, nustatytų šiame reglamente, nepažeidžiant kompetentingos institucijos teisės imti kitus mėginius ir atlikti kitus tyrimus, siekiant nustatyti ir įvertinti kitus mikroorganizmus, jų toksinus arba metabolitus tiek tada, kai tikrinami procesai kilus įtarimams, jog maistas nesaugus, tiek rizikos analizės kontekste. Atsižvelgdamas į tai, atsakovas mano, kad vadovaudamasis šio teisės akto nuostatomis, vykdydamas oficialią kontrolę, jis turi teisę atlikti tyrimus dėl kitų *Salmonella* serotipų nustatymo. Atsakovas nurodo, kad neatsižvelgiant į tai, koks *Salmonella* serotipas tyrimo metu yra nustatomas, tai nesudaro pagrindo teigti, kad aptikus kitą patogeninio mikroorganizmo serotipą, nei nurodyta Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje, produktas yra saugus ir gali būti teikiamas žmonėms vartoti. Atsakovas kiekvieną atvejį dėl pavojaus maisto saugai ir žmonių sveikatai teigia vertinantis individualiai ir, siekdamas užkirsti kelią nesaugaus maisto patekimui į rinką, o jam patekus – likviduoti pavojų, vadovaujasi visų pirma Reglamento 882/2004, Reglamento 178/2002, Reglamento 2073/2005 ir kitų ES reglamentų bei Maisto įstatymo ir kitų nacionalinių teisės aktų nuostatomis, jas taiko sistemiskai, o ne atskirai.

21. Teisėjų kolegija, vertindama nagrinėjamoje byloje aktualias ES teisės normas, pirmiausia atkreipia dėmesį į Reglamentą 2160/2003, kuriuo siekiama užtikrinti, kad būtų imtasi tinkamų ir veiksmingų priemonių, skirtų aptikti ir kontroliuoti salmonelas bei kitus zoonozių sukėlėjus visuose susijusiuose gamybos, perdirbimo ir platinimo etapuose, siekiant sumažinti jų plitimą ir visuomenės sveikatai keliamą pavojų. Šiame reglamente, be kita ko, nustatyti tikslai dėl tam tikrų zoonozių paplitimo gyvūnų populiacijose mažinimo ir taisyklės, taikomos Sąjungos vidaus prekybai tam tikrais gyvūnais bei jų produktais ir jų importui iš trečiųjų šalių. Reglamento 2160/2003 II priede išdėstytos konkrečios to reglamento I priede išvardytų zoonozių ir zoonozių sukėlėjų kontrolės priemonės. Konkrečiai, Reglamento 2160/2003 II priedo E dalies 1 punkte (redakcijoje, galiojusioje iki Reglamento 1086/2011 priėmimo) buvo nustatyta, kad nuo 2010 m. gruodžio 12 d. tam tikra šviežia to reglamento I priede išvardytų naminių paukščių mėsa negali būti pateikiama rinkai žmonių maistui, jei ji neatitinka reikalavimo: „Salmonelės: nėra 25 gramuose“.

22. Kitas šiame kontekste aktualus teisės aktas yra Reglamentas 2073/2005. Pirmiausia, atkreiptinas dėmesys, kad šio teisės akto preambulės 1–3 konstatuojamosiose dalyse aukšto lygio žmonių sveikatos apsauga įvardinta kaip vienas iš svarbiausių maistui skirtų teisės aktų tikslų, nustatytų Reglamente 178/2002. Maisto produktų keliamas mikrobiologinis pavojus pripažintas vienu pagrindinių per maistą plintančių ligų, kuriomis užkrečiami žmonės, šaltinių. Taigi, pagrįstai tvirtinama, kad maisto produktuose neturėtų būti tiek mikroorganizmų arba jų toksinų arba metabolitų, kad jie keltų nepriimtina riziką žmonių sveikatai. Būtent siekiu prisidėti prie visuomenės sveikatos apsaugos ir išvengti skirtingo

interpretavimo buvo grindžiamas suderintų maisto priimtinumui taikomų saugos kriterijų (visų pirma tam tikrų patogeninių mikroorganizmų buvimo maiste kriterijaus) nustatymo tikslingumas. Šiose nuostatose taip pat atkreipiamas dėmesys, kad Reglamente 178/2002 yra nustatyti bendrieji maisto saugos reikalavimai, pagal kuriuos nesaugus maistas negali būti pateikiamas į rinką, o maisto verslo operatoriams nustatoma pareiga tokį maistą pašalinti iš rinkos.

23. Vertinant maisto verslo operatoriams tenkančias pareigas atsižvelgtina į Reglamento 2073/2005 3 straipsnio 1 dalį, pagal kurią būtent šie subjektai privalo užtikrinti, kad maisto produktai atitiktų atitinkamus nagrinėjamo reglamento I priede nustatytus mikrobiologinius kriterijus.

24. Atkreiptinas dėmesys, kad iki Reglamento 1086/2011, pakeitusio *inter alia* Reglamento 2073/2005 I priedą, priėmimo, Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriuje, nustatančiame maisto saugos kriterijus, šviežia paukštiena nebuvo išskirta kaip atskira maisto kategorija. Šio priedo 1 skyriaus 1.5 eilutė nustatė maisto saugos kriterijus, taikomus iš paukštienos pagamintai smulkintai mėsei ir mėsos pusgaminiams, vartojamiems išvirus; 1.7 eilutė buvo skirta mechaniškai atskirtai mėsei; 1.9 eilutė – iš paukštienos pagamintiems mėsos produktams, vartojamiems išvirus. Nurodytos maisto kategorijos pagal Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyrių (redakcijoje, galiojusioje iki Reglamento 1086/2011 priėmimo) turėjo būti tikrinamos *Salmonellos* (neišskiriant jokių konkrečių serotipų) atžvilgiu.

25. 2011 m. spalio 27 d. priėmus Reglamentą 1086/2011 buvo pakeistas Reglamento 2160/2003 II priedas ir Reglamento 2073/2005 I priedas. Reglamento 1086/2011 preambulės 7–10 konstatuojamosios dalys atskleidžia, kad Reglamento 2073/2005 I priede įtvirtinto salmonelių reikalavimo taikymo išsamių taisyklių nustatymo tikslingumas buvo grindžiamas Sąjungos teisės aktų nuoseklumo siekiu. Be kita ko, konkrečiai pasakyta ir tai, kad Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus pakeitimai būtini dėl tuo metu egzistavusių reikalavimų taikymu visų serotipų salmonelėms prieš įrodant, kad salmonelių paplitimas broilerių ir kalakutų pulkuose gerokai sumažėjo, pramonei daromu neproporcingu ekonominiu poveikiu. Remiantis Europos maisto saugos tarnybos parengta Bendrijos zoonozijų ir zoonozijų sukėlėjų tendencijų bei šaltinių ir dėl maisto kylančių protrūkių Europos Sąjungoje 2008 m. suvestine, įvardintos dvi rūšys serotipų, sukeliančių maždaug 80 % žmonių salmoneliozės atvejų, - *Salmonella enteritidis* ir *Salmonella typhimurium*. Atsižvelgus į tai, kad paukštiena ir toliau yra pagrindinis žmonių salmoneliozės šaltinis, nurodyta, kad nustačius reikalavimą tik šių dviejų serotipų atžvilgiu būtų išlaikyta geriausia pusiausvyra tarp žmonių salmoneliozės dėl paukštienos vartojimo atvejų skaičiaus mažinimo ir to reikalavimo taikymo ekonominių pasekmių.

26. Šio reglamento 1 straipsniu Reglamento 2160/2003 II priedo E dalies 1 punktą pakeistas taip: „1. Nuo 2011 m. gruodžio 1 d. šviežia I priede išvardytų naminių paukščių mėsa turi atitikti Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nustatytą atitinkamą mikrobiologinį kriterijų“. Reglamento 2 straipsniu Reglamento 2073/2005 I priedas iš dalies pakeistas jo 1 skyriuje įterpiančią 1.28 eilutę ir 20 bei 21 išnašas. Pagal pastarąją eilutę šviežiai paukštienai (šis kriterijus taikomas šviežiai paukštienai iš veislinių *Gallus gallus* rūšies paukščių pulkų, vištų dedeklių, broilerių ir veislinių bei mėsinių kalakutų pulkų) taikomas *Salmonella typhimurium* (taikoma tik toms monofazinėms *Salmonella typhimurium* padermėms, kurių antigeninė formulė yra <...>) ir *Salmonella enteritidis* reikalavimas.

27. Kitaip tariant, 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų, iš dalies pakeisto 2011 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1086/2011, I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutė nustato šviežią paukštieną kaip atskirą maisto kategoriją ir jai taikytinus konkrečius dviejų serotipų - *Salmonella typhimurium* ir *Salmonella enteritidis* reikalavimus. Taigi, akivaizdu, kad šviežia paukštiena turi atitikti konkrečiai šį minėtoje nuostatoje nustatytą mikrobiologinį kriterijų. Iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos yra aišku, kad naminių paukščių šviežia mėsa turi atitikti Reglamento Nr. 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nurodytą mikrobiologinį kriterijų visais platinimo etapais, įskaitant mažmeninės prekybos etapą (Teisingumo Teismo 2014 m. lapkričio 13 d. sprendimo byloje *Ute Reindl*, C-443/13, EU:C:2014:2370, 30 p.).

28. Tokiomis aplinkybėmis, ypač atsižvelgus į Reglamento 1086/2011 preambulėje nurodytus Reglamento 2160/2003 ir Reglamento 2073/2005 pakeitimų tikslus, susijusius su siekiu užtikrinti ekonominio poveikio pramonei proporcingumą bei pusiausvyrą tarp žmonių salmoneliozės dėl paukštienos vartojimo atvejų skaičiaus mažinimo ir to reikalavimo taikymo ekonominių pasekmių, teisėjų kolegai kyla abejonų dėl valstybių narių kompetentingų kontroliuojančių institucijų diskrecijos šią maisto kategoriją tikrinti dėl užterštumo kitų, Reglamento Nr. 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nenurodytų *Salmonella* serotipų atžvilgiu.

29. Kita vertus, pastebėtina, kad vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 6 straipsnio a punktu, žmogaus sveikatos apsauga ir jos gerinimas priskiriamas Sąjungos papildančiajai kompetencijai. Šios rūšies kompetencija pasižymi tuo, kad Europos Sąjungos veiksmai tokiai kompetencijai priskiriamose srityse apsiriboja ES šalių veiksmų rėmimu, koordinavimu ir papildymu. Šiame kontekste teisėjų kolegija atsižvelgia į tai, kad nepaisant Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nustatytų reikalavimų tik dviejų *Salmonella* serotipų atžvilgiu, šio reglamento 1 straipsnyje apibrėžiant reglamentavimo objektą ir sritį aiškiai nurodyta, jog tai nepažeidžia „kompetentingos institucijos teisės imti kitus mėginius ir atlikti kitus tyrimus, siekiant nustatyti ir įvertinti kitus mikroorganizmus, jų toksinus arba metabolitus tiek tada, kai tikrinami procesai kilus įtarimams, jog maistas nesaugus, tiek rizikos analizės kontekste“.

30. Taip pat šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į Reglamento 178/2002, kuriuo buvo sugriežtintos ES maisto ir pašarų saugos taisyklės, nuostatas. Šio reglamento 14 straipsnio 1 dalimi uždrausta į rinką tiekti nesaugų maistą. To paties straipsnio 2 dalies a ir b punktai įtvirtina, kad maistas laikomas nesaugiu, jei manoma, kad jis: a) kenkia sveikatai; b) netinka žmonėms vartoti. Atkreiptinas dėmesys, kad Teisingumo Teismas savo praktikoje yra nurodęs, kad turi būti draudžiama pateikti rinkai bet kokį sveikatai kenkiantį arba žmonėms vartoti netinkamą maistą (Teisingumo Teismo 2017 m. sausio 19 d. sprendimo byloje *Queisser Pharma GmbH & Co*, C-282/15, EU:C:2017:26, 44 p.). Pagal Reglamento 178/2002 14 straipsnio 4 dalies a punktą nustatant, ar maistas kenkia sveikatai, atsižvelgiama į galimą tiesioginį ir (arba) trumpalaikį ir (arba) ilgalaikį to maisto produkto poveikį ne tik jį vartojančio asmens, bet ir vėlesnių kartų sveikatai. Šiuo aspektu pažymėtina, kad 3 straipsnio 14 punkte pavojus apibrėžiamas kaip maiste arba pašare esanti biologinė, cheminė ar fizinė medžiaga arba jos būklė, galinti sukelti neigiamą poveikį sveikatai. Be to, užterštumas 14 straipsnio 5 dalyje nurodomas kaip vienas iš kriterijų, į kurių atsižvelgtina nustatant, ar maistas netinkamas žmonėms vartoti.

31. Teisėjų kolegijos nuomone, kompetentingų kontroliuojančių institucijų turimos diskrecijos aspektu ypač aktuali Reglamento 178/2002 14 straipsnio 8 dalis, pagal kurią „tai, jog maisto produktas atitinka jam taikomas konkrečias nuostatas, kompetentingoms institucijoms nedraudžia imtis atitinkamų jo pateikimą į rinką ribojančių priemonių arba reikalauti pašalinti jį iš rinkos, jei yra pagrindo įtarti, kad, nepaisant minėto atitikimo, šis maistas yra nesveikas“. Teisingumo Teismas savo praktikoje šios nuostatos turinio nėra aiškinęs, todėl teisėjų kolegijai kelia klausimų joje nustatytos institucijų diskrecijos apimtį aiškinimas Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus nuostatose įtvirtintus reikalavimus atitinkančio maisto pripažinimo nesaugiu atžvilgiu.

32. Kitaip tariant, atsižvelgdama į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 6 straipsnio a punktą, Reglamento 2073/2005 1 straipsnį ir Reglamento 178/2002 14 straipsnio 8 dalį, teisėjų kolegija siekia išsiaiškinti, ar tokiomis, kaip nagrinėjamos bylos aplinkybėmis, kompetentingos kontroliuojančios institucijos gali Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nustatytus reikalavimus atitinkančią šviežią paukštieną pripažinti neatitinkančia Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies reikalavimų.

III.

33. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra galutinės instancijos teismas administracinėms byloms (Administracinių bylų teisenos įstatymo 21 straipsnis), todėl iškilus Europos Sąjungos institucijų priimtų teisės aktų aiškinimo klausimui, kurį išnagrinėti būtina, kad sprendimas

byloje būtų priimtas, jis privalo kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (SESV 267 straipsnio 3 dalis, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 40¹ straipsnis).

34. Šiomis aplinkybėmis, siekiant išsklaidyti kilusias abejones dėl ginčo teisiniams santykiams aktualių Europos Sąjungos teisės normų aiškinimo bei taikymo, yra tikslinga kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti aptartas Sąjungos taisykles. Atsakymas į šios Nutarties rezoliucinėje dalyje nurodytą klausimą turėtų esminę reikšmę nagrinėjamai bylai, nes sudarytų prielaidas, be kita ko, užtikrinant Sąjungos teisės viršenybę, nedviprasmiškai ir aiškiai nuspręsti dėl valstybės narės kompetentingų kontroliuojančių institucijų diskrecijos Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutės reikalavimus atitinkančią šviežią paukštieną pripažinti neatitinkančia Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatytų reikalavimų, be to, sudarytų prielaidas vienodai nacionalinių teismų praktikai.

Vadovaudamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 40¹ straipsniu, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 100 straipsnio 1 dalies 9 punktu, 137 straipsniu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.

Kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiuo byloje reikšmingu klausimu:

Ar 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų 1 straipsnį ir 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 14 straipsnio 8 dalį reikia aiškinti kaip suteikiančią diskreciją valstybės narės kompetentingoms kontroliuojančioms institucijoms Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nustatytus reikalavimus atitinkančią šviežią paukštieną pripažinti neatitinkančia Reglamento 178/2002 14 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies reikalavimų, kai tokiai maisto kategorijai priskirtinas maisto produktas yra užkrėstas kitais, nei Reglamento 2073/2005 I priedo 1 skyriaus 1.28 eilutėje nurodytais *Salmonella* serotipais, kaip yra nustatyta nagrinėjamoje byloje.

Nagrinėjamą administracinę bylą sustabdyti iki bus gautas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Ramūnas Gadliauskas

Ričardas Piličiauskas

Arūnas Sutkevičius

NUORAŠAS TIKRAS

Raštinės vedėja

.....
Kristina Bielinienė

